

WIJ ILLEM ALEXANDER,
BIJ DE GRATIE GODS,
KONING DER NEDERLANDEN,
PRINS VAN ORANJE-NASSAU,
ENZ. ENZ. ENZ.

DRAFT 19-12-24

Foraithne den

Foraithne ag leasú RVV 1990 [Rialachán Comharthaí Bóthair agus Tráchta] agus an BABW [Foraithne (Forálacha Riaracháin) um Thrácht Bóthair] maidir le leathnú na gcriosanna astaíochtaí nialasacha chuig tacsáí, agus ag tabhairt isteach comhartha bóthair nua agus comharthaí forlíontacha gaolmhara do chriosanna comhshaoil agus criosanna astaíochtaí nialasacha

Ar mholadh ón Státrúnaí Bonneagair agus Bainistíochta Uisce an 23 Eanáir 2024, Uimh. lenW/BSK-, an Roinn Gnóthaí Riaracháin agus Dlí; Ag féachaint d'Airteagal 13(1) agus d'Airteagal 14(1) den Ghnímh um Thrácht ar Bhóithre 1994 [Wegenverkeerswet]; Tar éis tuairim chomhairleach na Comhairle Stáit (tuairim, Uimh.) a éisteacht; Ag féachaint don tuarascáil mhionsonraithe ón Státrúnaí um Bonneagar agus Bainistíocht Uisce de, Uimh. lenW/BSK-, Roinn Gnóthaí Riaracháin agus Dlí;

Tar éis an méid seo a leanas a fhormheas agus foraithe leis seo:

AIRTEAGAL I

Déanfar an Rialachán maidir le rialacha tráchta agus comharthaí tráchta 1990 a leasú mar seo a leanas:

A

Leasaítear Airteagal 86d mar a leanas:

1. Léitear mír 1 mar seo a leanas:
Beidh feidhm ag an dearbhú dúnta de réir chomhartha bóthair C22e d'Iarscríbhinn 1 de bharr crios comhshaoil maidir le gluasteáin phaisinéirí, feithiclí tráchtála, leoraithe nó busanna a bhfuil inneall díosail acu.
2. Scriostar míreanna 2 agus 3, agus athuimhrítear míreanna 4 go 6 mar mhíreanna 2 go 4.

3. Léitear mír 2 (nua) mar a leanas:
Faoi chomhartha bóthair C22e, na comharthaí forlíontacha a liostaítear in larscríbhinn 1, C22e4, C22e5, C22e6, C22e7, C22e8, C22e9 nó C22e10, a chur.
4. I mír 4 (nua), cuirtear 'C22a' in ionad 'C22e'.

B

Leasaítear Airteagal 86e mar a leanas:

1. Léitear mír 1 mar seo a leanas:
Beidh feidhm ag an dearbhú dúnta de réir chomhartha bóthair C22e d'larscríbhinn 1 mar gheall ar chríos astaíochtaí nialasacha maidir le feithiclí tráchtála agus leoraithe nó tacsaithe, cé is moite d'fheithiclí astaíochta nialasaí.
2. Léitear mír 2 mar seo a leanas:
Faoi chomhartha bóthair C22e, cuirfear na comharthaí forlíontacha C22e1 nó C22e2 atá liostaithe in larscríbhinn 1.
3. I mír 5(a), cuirtear 'mír 5' in ionad 'mír 3'.
4. Cuirtear dhá mhír leis an Airteagal, agus an méid seo a leanas á léamh:
 8. Go dtí an 31 Nollaig 2026, ní bheidh feidhm ag mír 1 maidir le tacsaithe a bhfuil aicme astaíochtaí 5 acu atá cláraithe mar thacsaithe roimh an 1 Eanáir 2026.
 9. Go dtí an 31 Nollaig 2028, ní bheidh feidhm ag mír 1 maidir le tacsaithe a bhfuil aicme astaíochtaí 6 acu atá cláraithe mar thacsaithe roimh an 1 Eanáir 2026.

C

In Airteagal 87, cuirtear 'C22a, C22c' in ionad 'C22e'.

D

Cuirfear airteagal nua isteach i ndiaidh Airteagal 96a, a léitear mar seo:

Airteagal 96b

Comharthaí bóthair a cuireadh roimh theacht i bhfeidhm Fhoraithe X X 2025 lena leasaítear an Rialachán maidir le Rialacha Tráchtá agus Comharthaí Tráchtá 1990 agus an Fhoraithe maidir le Forálacha Riaracháin i ndáil le Trácht ar Bhóithre i ndáil le criosanna astaíochtaí nialasacha a leathnú chuig tacsaithe agus comhartha bóthair nua agus comharthaí forlíontacha gaolmhara a thabhairt isteach le haghaidh criosanna comhshaoil agus criosanna astaíochtaí nialasacha [Besluit nul-emissiezone taxi en nieuw verkeersbord milieuzone en nul-emissiezone] (Bulletin of Acts and Decrees 2025, XXX), nach gcomhlíonann an Rialachán seo, comhlíonann siad an Rialachán maidir le Rialacha Tráchtá agus Comharthaí Tráchtá 1990 mar a bhí sé an lá roimh theacht i bhfeidhm an leasaithe seo.

E

Leasaítear larscríbhinn 1 mar a leanas:

1. Téann na comharthaí bóthair C22a go C22d agus na tuairiscí gaolmhara in éag.
2. Cuirtear na comharthaí, na tuairiscí agus na huimhreacha a leagtar amach in larscríbhinn 1 a ghabhann leis an bhForaithne seo isteach i ndiaidh chomhartha bóthair C22.

AIRTEAGAL II

Leasaítear an Fhóraithne maidir le Forálacha Riaracháin um Thrácht ar Bhóithre (BABW) mar a leanas:

A

Is é seo a leanas atá in Airteagal 8(4) anois:

Cuirfear comhartha forlíontach amháin nó níos mó dá dtagraítear in Airteagal 86d agus 86e de RVV 1990 in éineacht le comhartha bóthair C22e d'larscríbhinn 1 de RVV 1990. Ní féidir na comharthaí forlíontacha C22e4 agus C22e5 a chur ach amháin i dteannta na gcomharthaí forlíontacha C22e1 nó C22e2.

B

In Airteagal 9(1), cuirtear 'C6 go C22e' in ionad 'C6 go C22c'.

Airteagal III

Tiocfaidh an Fhóraithne seo i bhfeidhm an 1 Eanáir 2026. Rachaidh Airteagal I(D) in éag an 1 Iúil 2026.

Ordaím leis seo an cinneadh seo agus na nótaí míniúcháin a ghabhann leis a fhoilsiú san Iris Oifigiúil.

AN STÁTRÚNAÍ BONNEAGAIR AGUS BAINISTÍOCHTA UISCE,

Iarscríbhinn 1 a ghabhann le hAirteagal I, Cuid E, Fochuid 2 den Fhoraithe lena leasaítear an Rialachán maidir le Rialacha Tráchtála agus Comharthaí Tráchtála 1990 agus an Fhoraithe maidir le Forálacha Riaracháin maidir le Trácht ar Bhóithre i ndáil le síneadh críosanna astaíochtaí nialasacha chuig tacsaithe agus comhartha bóthair nua a thabhairt isteach le haghaidh críosanna comhshaoil agus críosanna astaíochtaí nialasacha

Comhartha

Cur Síos

C22e

Dúnta do ghluaisteáin paisinéirí, feithiclí tráchtála, leoraithe, busanna nó tacsaithe mar gheall ar cheanglais astaíochtaí (críos comhshaoil nó críos astaíochtaí nialasacha)

Comhartha

Cur síos

C22e1

Comhartha forlíontach do C22e: críos astaíochtaí nialasacha le haghaidh feithiclí tráchtála agus leoraithe, a bhfuil rochtain ag feithiclí astaíochtaí nialasacha air

Comhartha

Cur Síos

C22e2

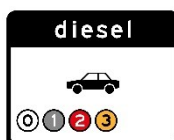

Comhartha forlíontach do C22e: críos astaíochtaí nialasacha le haghaidh feithiclí tráchtála, leoraithe agus tacsaithe, a bhfuil rochtain ag feithiclí astaíochtaí nialasacha orthu

Comhartha

Cur Síos

C22e4

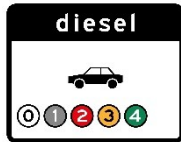

Comhartha forlíontach do C22e: críos comhshaoil le haghaidh gluaisteán paisinéirí díosail, atá inrochtana d'aicmí astaíochtaí 4 go 6

Comhartha

Cur Síos

C22e5

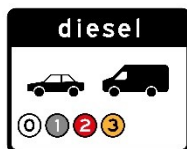

Comhartha forlíontach do C22e: críos comhshaoil le haghaidh gluaisteán paisinéirí díosail, atá inrochtana d'aicmí astaíochtaí 5 agus 6

Comhartha

Cur Síos

C22e6

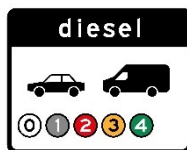

Comhartha forlíontach do C22e: críos comhshaoil le haghaidh gluaisteán paisinéirí díosail agus feithiclí tráchtála, a bhfuil rochtain acu ag aicmí astaíochtaí 4 go 6

Comhartha

Cur síos

C22e7

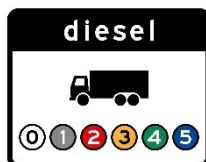

Comhartha forlíontach do C22e: críos comhshaoil le haghaidh gluaisteán paisinéirí díosail agus feithiclí tráchtála, a bhfuil rochtain acu ag aicmí astaíochtaí 5 agus 6

Comhartha

Cur Síos

C22e8

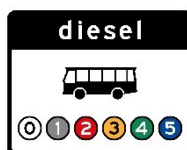

Comhartha forlíontach do C22e: críos comhshaoil do leoraithe, inrochtana ag leoraithe le haicme astaíochtaí 6

Comhartha

Cur síos

C22e9

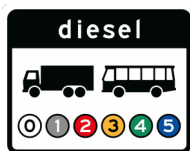

Comhartha forlíontach do C22e: críos comhshaoil le haghaidh busanna, atá inrochtana ag busanna le haicme astaíochtaí 6

Comhartha

Cur síos

C22e10

Comhartha forlíontach do C22e: crios comhshaoil le haghaidh leoraithe agus busanna, ar féidir le leoraithe agus busanna a bhfuil aicme astaíochtaí 6 acu rochtain a fháil air

Comhartha

Cur síos

C22f

Deireadh an dearbhaithe dúnta de bharr ceanglais astaíochtaí (crios comhshaoil nó crios astaíochtaí nialasacha)

NÓTAÍ MÍNIÚCHÁIN

I. GINEARÁLTA

1. Réamhrá

Tugtar dhá leasú isteach leis an bhForaithne seo. Ar an gcéad dul síos, beidh sé indéanta don oibreoir bóithre cur i bhfeidhm an chreasa astaíochtaí nialasacha a leathnú chuig tacsaithe. Éilíonn sé seo freisin go n-athrófar an comharthaíocht. Dearadh comhartha bóthair nua a fhágfaidh ní hamháin gur féidir criosanna astaíochtaí nialasacha a bhunú do thacsaithe, ach a fheidhmeoidh freisin mar chomhartha bóthair nua do chriosanna comhshaoil agus do chriosanna astaíochtaí nialasacha (eile). Is é an leasú deireanach sin an leasú eile ar an bhForaithne seo. Déanfar na comharthaí bóthair ar leithligh atá ann cheana le haghaidh criosanna comhshaoil agus criosanna astaíochtaí nialasacha a chur in ionad le comhartha bóthair nua atá oiriúnach don todhchaí, mar aon le comharthaí forlíontacha nua gaolmhara. Leis na comharthaí forlíontacha nua, ceadaítear do bhordais a bhunaíonn crios astaíochtaí nialasacha le haghaidh feithiclí tráchtála, leoraithe agus b'fhéidir tacsaithe an crios comhshaoil atá acu cheana le haghaidh gluaisteán paisinéirí díosail a choinneáil ar bun. Ní bheidh deiseanna nua ann do bhordais criosanna comhshaoil a bhunú mar thoradh ar na comharthaí a thabhairt isteach. Mínítear tuilleadh faoi thacsaithe a chur le criosanna astaíochtaí nialasacha i Roinn 2 den Chaibidil seo. Mínítear an comhartha bóthair nua agus na comharthaí forlíontacha gaolmhara ar bhealach níos mionsonraithe i gCuid 3.

2. Cion na gcriosanna nialasta astaíochtaí le haghaidh tacsaithe

2.1 Criosanna nialastaíochta a thabhairt isteach do thacsaithe

Leasaítear leis an bhForaithne seo an Rialachán maidir le Rialacha Tráchtála agus Comharthaí Tráchtála 1990 (RVV 1990) chun ligean do bhordais crios astaíochtaí nialasacha a bhunú do thacsaithe go háitiúil. Le crios astaíochtaí nialasacha, is féidir le bardais feithiclí truaillitheacha a thoirmeasc ó chodanna dá mbardas. Laghdaíonn sé sin astaíochtaí gás ceaptha teasa agus na hastaíochtaí tráchtála, mar a thugtar orthu, amhail dé-ocsaíd nítrigine agus ábhar cáithníníeach, rud a chuireann le cáilíocht an aeir. In 2019, tugadh an rogha do bhordais crios astaíochtaí nialasacha a thabhairt isteach le haghaidh feithiclí tráchtála¹ agus leoraithe faoi 2025². Leis an bhForaithne seo, ceadaítear do

¹ I gCaibidil VB de RVV 1990, tá feidhm ag sainmhíniú difriúil cheana féin maidir le feithiclí tráchtála. I gcás Chaibidil VB agus an Nóta Míniúcháin seo, is feithiclí tráchtála éadroma iad feithiclí tráchtála nach mó a n-uasmhais údairithe ná 3 500 kg.

² Foraithe an 29 Deireadh Fómhair 2019 lena leasaítear an Rialachán maidir le Rialacha Tráchtála agus Comharthaí Tráchtála 1990, an Fhóraithne maidir le Forálacha Riaracháin maidir le Trácht ar Bhóithre agus an Rialachán maidir le hUimhir Chlárucháin i ndáil le comhchuibhiú criosanna comhshaoil (Bulletin of Acts and Decrees 2019, 398).

bhardais a gcrios astaíochtaí nialasacha a leathnú chuig tacsaithe trí bhíthin Foraithe Tráchtá.

Déantar foráil leis an bhForaithe seo freisin maidir le socruithe idirthréimhseacha agus leagtar síos díolúintí.

2.2 Breac-chuntas

2.2.1 Réamhchéim agus imlíne na faidhbe

Shínigh an rialtas láir an Comhaontú um Aer Glan [Schone Lucht Akkoord]³. Cúis mhór le droch-chaighdeán aer is ea feithiclí breosla iontaise. Sa Chomhaontú Glas maidir le Lóistíocht Uirbeach Astaíochtaí Nialasacha [Green Deal Zero Emissie Stadslogistiek], comhaontaíodh, dá bhrí sin, in 2014 go dtabharfaí lóistíocht uirbeach saor ó astaíochtaí isteach ó 2025 ar aghaidh⁴. Laghdaíonn sé sin astaíochtaí tráchtá, feabhsaíonn sé an t-aer a análaíonn daoine i gcathracha, agus cuidíonn sé le hastaíochtaí gás ceaptha teasa a laghdú. In 2019, sonraíodh sa Chomhaontú Aeráide [Klimaatakkoord] go dtabharfaí isteach criosanna astaíochtaí nialasacha i mbardais 30-40 le haghaidh lóistíocht uirbeach (feithiclí agus leoraithe tráchtála)⁵. Leis an bhForaithe a luaitear i Nóta 2, cumhdaítear sa dlí na criosanna astaíochtaí nialasacha le haghaidh feithiclí tráchtála agus leoraithe. Le Foraithe an 29 Meitheamh 2023 lena leasaítear an Rialachán maidir le Rialacha Tráchtá agus Comharthaí Tráchtá 1990 i ndáil leis na coinníollacha sealadacha agus na forálacha idirthréimhseacha le haghaidh criosanna astaíochtaí nialasacha (Foraithe Shealadach maidir le Criosanna Astaíochtaí Nialasacha), tugadh tuilleadh sonraíochta ar na rialacha maidir le criosanna astaíochtaí nialasacha do na feithiclí sin⁶.

Chomh maith le feithiclí tráchtála agus leoraithe, cuireann tacsaithe breosla iontaise le fadhb na droch-cháilíochta aer i gceantair uirbeacha. Dá bhrí sin, sonraíodh sa Chlár Oibre maidir le Cur Chun Feidhme na Lóistíochta Uirbí in 2021 go ndéanfaí imscrúdú ar an bhféidearthacht go bhféadfadh na criosanna astaíochtaí nialasacha a bheith infheidhme maidir le tacsaithe freisin⁷. Céim thábhachtach idirmheánach i dtreo trácht ar bhóithre atá go hiomlán glan faoi 2050 is ea criosanna astaíochtaí nialasacha d'fheithiclí tráchtála, do leoraithe agus do thacsaithe⁸.

Ó 2019 i leith, bhí comhairliúcháin ann idir bardais, an rialtas láir, ionadaithe ón earnáil tacsáí, agus páirtithe poiblí agus príobháideacha eile maidir le hiompar tacsáí saor ó astaíochtaí. Is é an toradh a bhí air sin gur síníodh Creat an Chomhaontaithe maidir le hIompar Tacsaithe atá Saor ó Astaíochtaí (dá ngairtear anseo feasta: Creat an Chomhaontaithe) i mí Aibreáin 2022⁹. Trí Chreat an Chomhaontaithe seo a shíniú, chuir an rialtas láir in iúl a rún criosanna astaíochtaí nialasacha a thabhairt isteach do thacsaithe a dhéanamh indéanta ó thaobh an dlí de. Is é an Fhorógra seo an fhorbairt air. Chomh maith leis an rún criosanna astaíochtaí nialasacha a chur ar bhonn dlí, áiríodh freisin i síniú Chreat an Chomhaontaithe comhaontuithe maidir leis an ngealltanas agus na gníomhaíochtaí is gá chun iompar tacsáí saor ó astaíochtaí a bhaint amach. Mar shampla, éascaíonn bardais infhaighteacht bonneagair luchtaithe leordhóthanaigh, agus

³ Páipéir Pharlaiminteacha II 2019-20, 30175, Uimh 343

⁴ Páipéir Pharlaiminteacha II 2014/15, 33043, Uimh. 38.

⁵ Páipéir Pharlaiminteacha II 2018/19, 32813, Uimh. 342.

⁶ Foraithe an 29 Meitheamh 2023 lena leasaítear an Rialachán maidir le Rialacha Tráchtá agus Comharthaí Tráchtá 1990 i ndáil leis na coinníollacha sealadacha agus na forálacha idirthréimhseacha le haghaidh criosanna astaíochtaí nialasacha (Foraithe Shealadach maidir le Criosanna Astaíochtaí Nialasacha) (Bulletin of Acts and Decrees 2023, 241).

⁷ Páipéir Pharlaiminteacha II 2020/21, 31209, Uimh. 226.

⁸ Páipéir Pharlaiminteacha II 2018/19, 32813, Uimh. 342.

⁹ Páipéir Pharlaiminteacha II 2022/23, 30175, Uimh. 420.

¹⁰ Shínigh Royal Dutch Transport (KNV), Uber, Bolt, SchipholTaxi, ElaadNL, Leaseplan, Comhlachas Fuinnimh Inbhuanaíthe na hÍsiltíre (NVDE), bardais Amstardam, na Háige, Eindhoven, Rotterdam, Tilburg, agus an Aireacht Bonneagair agus Bainistíochta Uisce an Creat Comhaontaithe.

oibríonn na páirtithe le chéile ar uirlisí cumarsáide chun cuideachtaí tacsáí, tiománaithe agus paisinéirí a chur ar an eolas faoi chriosanna astaíochtaí nialasacha a thabhairt isteach do thacsaithe.

2.2.2 Roghnú criosanna nialas-astaíochta do thacsaithe

Leis an bhForaithne seo, ceadaítear do bhordais criosanna astaíochtaí nialasacha a thabhairt isteach le haghaidh tacsaithe, a fhágann gur féidir gach feithicil a cláraíodh mar thacsaithe tar éis an 31 Nollaig 2025 agus a ritheann ar bhreosla iontaise a eisiáimh ón gcrios sin. Ní cheadófar ach tacsaithe astaíochta nialasaí, ag a bhfuil aicme astaíochta Z, dul isteach sna criosanna fós. I gcás feithicilí a cláraíodh mar thacsaithe roimh 2026, beidh socruithe idirthréimhseacha ann (féach 2.2.4).

Rinneadh an cinneadh an rogha a thabhairt do bhordais toirmeasc a chur ar thacsaithe a cláraíodh ón 1 Eanáir 2026 i gcomhairle le bardais, le hionadaithe ón earnáil tacsaithe agus le páirtithe ábhartha eile. Tá sé tábhachtach go mbeadh an t-aistriú chuig iompar tacsáí astaíochtaí nialasacha indéanta d'oibreoirí. Dá bhrí sin, cuireadh costas iomlán úinéireachta (ceannach agus costas úsáide) feithicilí tacsáí i gcomparáid, agus i gcás fhormhór na samhlacha, tá costas iomlán úinéireachta samhail astaíochtaí nialasacha níos ísle cheana féin ná costas úinéireachta samhail breoslaí iontaise inchomparáide. Meastar go dtitfidh costas iomlán úinéireachta na bhfeithicilí astaíochta nialasaí níos mó fós amach anseo. Sa bhreis ar an gcostas úinéireachta, cuireadh meántréimhse dímhéasa na dtacsaithe agus infhaighteacht samhlacha astaíochtaí nialasacha san áireamh sa chinneadh an rogha a thabhairt do bhordais toirmeasc a chur ar thacsaithe arna gclárú ón 1 Eanáir 2026.

Is bealach réasúnta simplí iad criosanna astaíochtaí nialasacha do bhordais chun astaíochtaí tráchtála a laghdú, cáilíocht an aeir a fheabhsú agus truailliú torainn a laghdú chun cáilíocht na beatha ina mbordas a mhéadú. Tá sé sách éasca do bhordais na criosanna a fhorfheidhmiú bunaithe ar uimhirphlátaí, mar shampla le ceamaraí agus Uathaithe Uimhirphlátaí; ANPR). Chomh maith le bardais, tá sé curtha in iúl ag na páirtithe eile i gCreat an Chomhaontaithe gur fearr leo criosanna astaíochtaí nialasacha chun iompar tacsáí astaíochtaí nialasacha a spreagadh.

Tá na criosanna astaíochtaí nialasacha le haghaidh tacsaithe i gcomhréir leis na criosanna le haghaidh feithicilí tráchtála agus leoraithe. Bardais ag a bhfuil crios astaíochtaí nialasacha le haghaidh feithicilí tráchtála agus leoraithe is féidir leo crios astaíochtaí nialasacha a bhunú le haghaidh tacsaithe, agus tá an crios astaíochtaí nialasacha le haghaidh tacsaithe i mbordas mar an gcéanna go geografach leis an gcrios le haghaidh feithicilí tráchtála agus leoraithe. Cuireann sé sin le soiléireacht beartais agus áiríthítear leis gur féidir na modhanna céanna forfheidhmithe, díolúintí agus cumarsáide a úsáid agus a úsáidtear le haghaidh feithicilí tráchtála agus leoraithe.

Cúis eile le criosanna astaíochtaí nialasacha a roghnú is ea go gcuireann siad i bhfeidhm ar *gach* tacsáí. Ní dhéantar aon idirdhealú idir tacsaithe a ghlaoitear orthu (a ghlaoonn paisinéirí ag céim tacsáí nó ar an tsráid) agus tacsaithe a chuirtear in áirithe (a chuirtear in áirithe ar an teileafón nó ar an aip).

2.2.3 Tionchar na gcriosanna astaíochta nialasaí ar thacsaithe

Tá níos mó ná 35 000 tacsaithe ag feidhmiú san Ísiltír, den chuid is mó i gceantair uirbeacha.¹¹ Tiomáineann tacsaithe thart ar thrí oiread níos mó ciliméadar in aghaidh na bliana ná gnáthghluaisteáin phaisinéirí, agus ritheann níos mó ná 60 % de thacsaithe ar dhíosail¹². Tá céatadán méadaitheach de thacsaithe ina dtacsaithe astaíochtaí nialasacha¹³. Trí chriosanna astaíochtaí nialasacha a thabhairt isteach do thacsaithe, is

¹¹ Úsáidtear an ceathrú cuid go dtí an tríú cuid de thacsaithe le haghaidh iompar tacsáí do thomhaltóirí, agus úsáidtear na tacsaithe eile le haghaidh iompar spriocghrúpa mar a thugtar air: iompar a sholáthar, mar shampla, do dhaltáí, do dhaoine scothaosta agus do dhaoine breoite.

¹² Foinsí: Staitisticí na hÍsiltíre (CBS) agus Údarás Feithicilí na hÍsiltíre (RDW).

¹³ I mí Mheán Fómhair 2024, bhí níos mó ná 26 % de líon iomlán na dtacsaithe saor ó astaíochtaí, i gcomparáid le 16 % 1.5 bliain roimhe sin. Is feithicilí astaíochtaí nialasacha iad níos mó ná leath na⁹

féidir dlús breise a chur leis an aistriú chuig iompar tacsaithe astaíochtaí nialasacha. Má thugtar crios astaíochtaí nialasacha isteach sa limistéar ina n-oibríonn oibreoirí tacsáí, is féidir leis sin iad a spreagadh chun feithicil astaíochtaí nialasacha a roghnú (níos luaithe).

Bíonn tionchar dearfach ag criosanna astaíochtaí nialasacha do thacsaithe ar dhaoine, ar ainmhithe agus ar phlandaí sna ceantair ina n-oibríonn tacsaithe. Laghdaíonn na criosanna líon na dtacsaithe breosla iontaise, as a dtagann laghdú ar astaíochtaí tráchta, cáilíocht aeir níos fearr, truailliú torainn laghdaithe, agus ar an gcaoi sin cáilíocht saoil níos fearr i gceantair uirbeacha. Rannchuidíonn criosanna astaíochtaí nialasáí le hastaíochtaí gás ceaptha teasa a laghdú freisin. Braitheann rannchuidiú beacht na gcriosanna astaíochtaí nialasacha do thacsaithe leis na cuspóirí sin ar líon na mbardas a roghnaíonn crios den sórt sin a thabhairt isteach, ar mhéid na gcriosanna agus ar staideanna an tráchta áitiúil. Trí Chreat an Chomhaontaithe a shíniú, chuir bardais Amstardam, na Háige, Eindhoven, Rotterdam agus Tilburg in iúl go raibh sé ar intinn acu crios a thabhairt isteach. Tá bardas Haarlemmermeer tagtha isteach anois. Ciallaíonn sé seo go bhfuil cuid mhór den mhargadh tacsáí clúdaithe¹⁴. Is féidir tuilleadh bardas a leanúint.

Má thugann bardais crios astaíochtaí nialasacha isteach le haghaidh tacsaithe, beidh tionchar aige sin ar oibreoirí tacsáí atá ag tiomáint sa chrios. Beidh ar oibreoirí a thiomáineann tacsáí breosla iontaise fós infheistíocht a dhéanamh i samhail astaíochtaí nialasacha más mian leo leanúint de bheith ag tiomáint sa chrios. Ailíníonn na socruithe idirthréimhseacha chomh dlúth agus is féidir le huainiú infheistíochta nádúrtha na n-oibreoirí (féach 2.2.4). I gcás fhorhmór na samhlacha, tá costas úinéireachta tacsáí astaíochtaí nialasacha níos ísle cheana féin ná costas na samhla breosla iontaise inchomparáide. Is féidir leis na costais cheannaigh a bheith níos airde i gcásanna áirithe, ach aisghabhfaidh oibreoirí na costais sin¹⁵.

Is féidir le hoibreoirí tacsáí a thiomáineann sna criosanna ach nach féidir leo na ceanglais rochtana a chomhlíonadh (go fóill) iarratas a dhéanamh ar dhíolúine i gcásanna áirithe. Trí bheartas díolúine comhchuibhithe a chur chun feidhme agus Deasc Lárnach a bhunú le haghaidh iarratas ar dhíolúine, déanann bardais iarracht an t-ualach rialála agus riaracháin ar oibreoirí a choinneáil íseal (féach 2.4).

I gcás bardais a thugann isteach crios astaíochtaí nialasacha le haghaidh tacsaithe, ciallaíonn sé sin nach mór dóibh é a fhorfheidhmiú (féach 2.5). Beidh ar bhordais beartas díolúine a fhorbairt freisin. Chuir na bardais a bhfuil sé i gceist acu crios astaíochtaí nialasacha a thabhairt isteach do thacsaithe in iúl gur mian leo a n-údarás díolúine a tharmligean chuig an Deasc Lárnach le haghaidh Díolúintí ó Chreasa Astaíochtaí Nialasacha [Centraal Loket ontheffingen nul-emissiezones], atá á chur ar bun i gcomhthéacs an Chláir Oibre um Chur Chun Feidhme Lóistíochta Uirbí (féach 2.4).

Tá saoirse ag bardais cinneadh a dhéanamh an mian leo crios astaíochtaí nialasáí a thabhairt isteach do thacsaithe. Déantar crios a bhunú ansin le Foraithe Tráchta. San Foraithe sin, tugann bardas bunús le héifeachtacht agus comhréireacht limistéir, breithníonn sé an tionchar ar chónaitheoirí agus ar oibreoirí agus tiománaithe tacsáí, agus scrúdaíonn sé an gcomhlíontar na réamhchoinníollacha uile. Ina theannta sin, measann an bardas go dtabharfaí isteach crios astaíochtaí nialasacha do thacsaithe i gcomparáid le bearta eile a d'fhéadfadh cáilíocht an aeir agus cáilíocht na beatha a fheabhsú. Tá plean gníomhaíochta tarraingthe suas ag na bardais a shínigh Creat an Chomhaontaithe, i gcomhairle le KNV agus le hoibreoirí tacsaithe áitiúla, chun crios astaíochtaí nialasacha a thabhairt isteach le haghaidh tacsaithe. Leis na ceanglais is infheidhme maidir le glacadh Foraithe Tráchta, áirithítear freisin go ndéanann bardais an cinneadh crios astaíochtaí nialasacha a bhunú le haghaidh tacsaithe le cúram cuí. Leis

bhfeithicilí nuacheannaithe a cláraíodh mar thacsaithe sna chéad mhíonna de 2024. Foinse: RDW.

¹⁴ Ní fios líon beacht na dtacsaithe atá ag feidhmiú i ngach bardas. Taispeánann anailís a rinne CBS go dtiomáintear an chuid is mó de na ciliméadair tacsáí in Amstardam, agus go dtiomáintear beagnach leath de na ciliméadair tacsáí go léir in éineacht in Ollainn Thuaidh, in Ollainn Theas agus i dTuaisceart Brabant.

¹⁵ Maidir le hiompar an spriocghrúpa, cinntear uainiú na hinfeistíochta agus cathain a aisghabhfar na costais cheannaigh le comhaontuithe conartha.

an Tionscadal um Chomhar maidir le Díorma Saineolaithe um Lóistíocht Uirbeach (SPES), tacaítear le bardais Foraitheanta Tráchta a dhéanamh agus soláthraítear foraitheanta samplacha.

2.2.4 Socruithe idirthréimhseacha do thacsaithe cláraithe roimh 2026

Oibreoirí tacsáí a d'infheistigh i bhfeithicil breosla iontaise le blianta beaga anuas, beidh cúpla bliain eile acu chun an t-aistriú chuig leagan atá saor ó astaíochtaí a dhéanamh. Is mar seo a leanas a bheidh na ceanglais rochtana le haghaidh na gcriosanna astaíochta nialasaí do thacsaithe:

- ní mór do gach feithicil, nua nó athláimhe, atá cláraithe mar thacsaithe ón 1 Eanáir 2026 ar aghaidh, a bheith saor ó astaíochtaí chun tiomáint sa chrios.
- beidh rochtain ag tacsaithe a bhfuil aicme astaíochtaí 5 acu a cláraíodh roimh an 1 Eanáir 2026 ar an gcrios go dtí an 1 Eanáir 2027.
- beidh rochtain ag tacsaithe d'aicme astaíochtaí 6 a cláraíodh roimh an 1 Eanáir 2026 ar an gcrios go dtí an 1 Eanáir 2029¹⁶.

Rinneadh na ceanglais rochtana a tharraingt suas i gcomhairle leis na páirtithe i gCreat an Chomhaontaithe. Lorgaíodh cothromaíocht idir rannchuidiú substaintiúil a bhaint amach chun astaíochtaí tráchtacha a laghdú ar thaobh amháin, agus indéantacht d'oibreoirí tacsáí ar an taobh eile. Cuireadh costas iomlán na húinéireachta, tréimhse dímhéasa tacsaithe, agus infhaighteacht tacsaithe astaíochtaí nialasacha san áireamh.

Tá feidhm ag na ceanglais rochtana maidir le gach crios astaíochtaí nialasacha le haghaidh tacsaithe is cuma cathain a thugann bardas crios den sórt sin isteach.

2.3 Díolúine do thacsaithe atá inrochtana ag cathaoireacha rothaí

Is minic nach mbíonn úinéirí tacsaithe atá inrochtana do chathaoireacha rothaí in ann ceanglais rochtana na gcriosanna astaíochtaí nialasacha a chomhlíonadh go fóill. Níl tacsaithe inacmhainne, astaíochtaí nialasacha atá inrochtana do chathaoireacha rothaí ar fáil go leordhóthanach go fóill. Dá bhrí sin, tá tacsaithe atá inrochtana do chathaoireacha rothaí díolmhaithe ón dearbhú dúnta le haghaidh criosanna astaíochtaí nialasacha do thacsaithe go dtí 2030. Sainiúitear tacsaithe atá inrochtana do chathaoireacha rothaí i gclár na bhfeithicilí leis an gcód comhlachta SH, mar ainmniú sainchuspóireach le haghaidh tacsaithe atá inrochtana do chathaoireacha rothaí, nó leis na cóid speisialtachta 70, 145, 146, 147 nó 149. Déanfar athbhreithniú ar dhul in éag na díolúine in 2028 chun a chinneadh an mbeidh samhlacha leordhóthanacha inacmhainne astaíochtaí nialasacha ar fáil ó 2030 ar aghaidh.

2.4 Beartas díolúine comhchuibhithe

Sa bhreis ar úinéirí tacsaithe atá inrochtana do chathaoireacha rothaí, is dócha freisin go mbeidh oibreoirí tacsáí eile ann nach féidir leo ceanglais rochtana na gcriosanna astaíochtaí nialasacha a chomhlíonadh (go fóill). I gcásanna áirithe, féadfaidh úinéirí na dtacsaithe sin iarratas a dhéanamh ar dhíolúine chun tiomáint sna criosanna astaíochtaí nialasacha. Níl sé inmhianaithe má bhíonn ar oibreoirí i mbardais éagsúla aghaidh a thabhairt ar bheartais díolúine éagsúla agus ar nósanna imeachta éagsúla maidir le hiarratais. Sin é an fáth go bhfuil na bardais atá chun crios astaíochtaí nialasacha a thabhairt isteach do thacsaithe, in éineacht leis an Aireacht Bonneagair agus Bainistíochta Uisce, ag comhaontú ar bheartas díolúine comhchuibhithe a chuirfidh na bardais i bhfeidhm go comhpháirteach. Baineann sé sin, mar shampla, le díolúintí laethúla chun dul isteach i limistéar astaíochtaí nialasacha roinnt uaireanta sa bhliain. Ina theannta sin, déantar comhaontuithe maidir le díolúintí a dheonú ar feadh tréimhse níos faide, mar shampla, má tá féimheacht roimh oibreoir nó má cheannaigh oibreoir feithicil saor ó astaíochtaí nár seachadadh go fóill.

¹⁶ Léiríonn an aicme astaíochtaí cé chomh truaillithe is atá feithicil. Tríd is tríd, is airde an aicme astaíochtaí, is lú truailléin a astaítear.

Breithnítear freisin iompar spriocghrúpa, soláthar iompair, mar shampla, daltaí, daoine scothaosta agus daoine breoite, a dhéantar le tacsaithe. Tá bardais a bhfuil sé beartaithe acu crios astaíochtaí nialasacha a thabhairt isteach le haghaidh tacsaithe ag soláthar nó tá siad chun iompar a spriocghrúpa a sholáthar ar bhonn astaíochtaí nialasacha. Mar sin féin, beidh iompar spriocghrúpa ann freisin a oibríonn sna criosanna a sholáthraítear, mar shampla, ag bardais máguaird nó ag páirtithe eile. D'fhéadfadh sé nach gcomhlíonann cuid den iompar sin ceanglais rochtana na gcriosanna astaíochtaí nialasacha (go fóill) mar gheall ar chomhaontuithe leanúnacha lena gcliant. Tarraingíodh suas fardal den ghrúpa sin thar ceann na hAireachta Bonneagair agus Bainistíochta Uisce agus na mbardas a bhunóidh crios astaíochtaí nialasacha do thacsaithe. Oibríonn na bardais i gcomhar agus téann siad i gcomhairle leis an tionscal chun na coinníollacha a fhorbairt chun díolúine a fháil.

Tá sé beartaithe go ndéanfaidh an méid seo a leanas measúnú ar na díolúintí: an Deasc Lárnach le haghaidh Díolúintí ó Chriosanna Astaíochtaí Nialasacha, atá á cur ar bun mar chuid den Chlár Oibre Cur Chun Feidhme maidir le Lóistíocht Uirbeach. Tá sé curtha in iúl ag na bardais atá ag tabhairt isteach crios astaíochta nialasaí do thacsaithe go dtarláigfidh siad a n-údarás díolúine chuig an Deasc Lárnach. Is féidir le hoibreoírí dul chuig an deasc sin ansin chun iarratas a dhéanamh ar dhíolúine do bhargas amháin nó níos mó a bhfuil crios astaíochtaí nialasacha acu. Áiríteofar leis sin aonfhoirmeacht sa bheartas díolúine, soiléireacht agus ualach riaracháin níos ísle d'hoibreoírí tacsáí agus do na bardais féin.

2.5 Cur chun feidhme, maoirseacht agus forfheidhmiú

Is é an bardas a dhéanann an rialú agus é ag dul isteach i gcrios astaíochtaí nialasacha ar bhonn an uimhirphláta, le ceamaraí agus Uathaithint Uimhirphlátaí (ANPR) de ghnáth nó trí oifigigh imscrúdaithe speisialta a imscaradh. D'fhéadfaí fíneáil a fhorchur de bhun an Achta um Fhorfheidhmiú Riaracháin na Rialachán Tráchtá (Gníomh Mulder) mar thoradh ar shárú ar dhearbhuí maidir le dúnadh crios astaíochtaí nialasacha. Déanfaidh an tAire Dlí agus Cirt agus Slándála cuimsiú an chion sin in Gníomh Mulder a chur chun cinn mar chion inghearrtha.

2.6 Ualach riaracháin agus costais chomhlíonta

Úsáidtear thart ar 10 000 tacsaithe le haghaidh iompar tacsáí do thomhaltóirí san Ísiltír¹⁷. Is dóichí go dtiomáineann trí cheathrú díobh (uaireanta) laistigh de na bardais a bhfuil sé beartaithe acu crios astaíochtaí nialasacha a bhunú do thacsaithe. Bhí níos mó ná 26 % de na tacsaithe uile ina dtacsaithe astaíochtaí nialasacha cheana féin i mí Mheán Fómhair 2024, agus tá an céatadán sin níos airde fós sna bardais a bhfuil sé beartaithe acu crios astaíochtaí nialasacha a bhunú do thacsaithe. Baineann tromlach mór na dtacsaithe eile le haicme astaíochtaí 5 nó 6. Beidh úinéirí na dtacsaithe sin in ann úsáid a bhaint as na socruithe idirthréimhseacha sna blianta amach romhainn. Dá ndéanfaidís infheistíocht i bhfeithicil nua ar aon nós (mar gheall ar thréimhse dímhéasa a bhfeithicil), spreagfaí iad chun feithicil astaíochtaí nialasacha a roghnú trí chriosanna astaíochtaí nialasacha a thabhairt isteach le haghaidh tacsaithe. Ní chruthaítear leis an bhForaithne seo aon ualach riaracháin breise ná aon chostas comhlíontachta breise le haghaidh an ghrúpa seo.

Beidh grúpa beag oibreoírí ann, meastachán garbh idir 500 agus 700, nach bhfuil feidhm aige sin maidir leo. Más mian leo tiomáint i gcrios astaíochtaí nialasacha, beidh orthu infheistíocht a dhéanamh i bhfeithicil astaíochtaí nialasacha roimh am agus, dá bhrí sin, beidh ualach riaracháin breise agus costais chomhlíontachta bhreise orthu. Is éard atá i gceist leis na costais seo feithicil nua a cheannach agus aon chostas a d'fhéadfadh a bheith le tabhú chun an fheithicil seo a chlárú mar thacsáí agus chun an uimhir

¹⁷ I gcás na dtacsaithe a úsáidtear le haghaidh iompar spriocghrúpa, tá sé d'aidhm ag an rialtas láir agus ag na bardais iompar spriocghrúpa atá saor ó astaíochtaí a bhaint amach faoi 2025. D'fhéadfadh iompar spriocghrúpa a bheith ann fós nach bhfuil saor ó astaíochtaí go fóill agus a oibríonn sna criosanna astaíochta nialasaí le haghaidh tacsaithe. Tá na bardais atá chun crios astaíochtaí nialasacha a bhunú do thacsaithe ag oibriú amach na gcoinníollacha chun díolúine a fháil don ghrúpa seo.

chlárúcháin a chur ar aghaidh chuig an mbardas. Ag glacadh leis gurb é EUR 47 an pá in aghaidh na huaire, is é EUR 32 900 (700 x EUR 47) ar bhonn aonuaire an t-ualach riaracháin iomlán ar an ngrúpa oibreoirí sin le chéile.

Sa bhreis ar an ngrúpa beag oibreoirí a infheistíonn roimh am i bhfeithicil astaíochtaí nialasacha, tá costais ag baint le hiarratas a dhéanamh ar dhíolúine d'oibreoirí atá incháilithe. Déanfar measúnú breise ar líon na ndíolúintí a bhfuiltear ag súil leo agus ar an nós imeachta iarratais. Táthar ag súil go mbeidh cúpla céad iarratas ar dhíolúine ann in aghaidh na bliana. Ag glacadh leis go ndéantar 300 iarratas ar dhíolúine in aghaidh na bliana, a mhaireann leathuair an chloig ar an meán, is é EUR 7 050 in aghaidh na bliana an t-ualach riaracháin.

3. Ábhar comhartha bóthair nua do chriosanna comhshaoil agus criosanna astaíochtaí nialasacha

3.1 Réamhrá agus cúlra an chomhartha bhóthair nua agus na gcomharthaí forlíontacha gaolmhara

Baineann an chuid seo de na Nótaí Míniúcháin le comharthaí bóthair a oiriúnú lena léirítear crios comhshaoil nó crios astaíochta nialasaí.

Is bealach iad criosanna comhshaoil agus criosanna astaíochtaí nialasacha araon chun cuspóirí aeráide agus cáilíochta aeir a bhaint amach. Chun a bheith in ann crios den sórt sin a bhunú, tá gá le comhartha bóthair a léiríonn an crios agus a shonraíonn na feithiclí lena mbaineann an crios. Leis an bhForaithne seo, cuirtear comhartha bóthair nua a sheasfaidh an aimsir agus comharthaí forlíontacha gaolmhara leis in ionad na gcomharthaí bóthair a bhí ann roimhe seo le haghaidh criosanna comhshaoil agus criosanna astaíochtaí nialasacha.

Tá trí chúis leis na comharthaí bóthair a oiriúnú:

- Gcéad dul síos, bunaíodh an comhartha bóthair roimhe seo¹⁸ le haghaidh crios astaíochtaí nialasacha (C22c) go sonrach chun toirmeasc a chur ar fheithiclí tráchtála agus leoraithe. Mar gheall ar chuma an chomhartha seo, ní féidir aon chatagóirí feithicle eile a chur leis. Is fadhb anois é sin gur féidir tacsaithe, féach Roinn 2, a chur san áireamh sna criosanna astaíochta nialasaí freisin. D'fhonn a bheith in ann tacsaithe a chur leis, agus b'fhéidir feithiclí eile amach anseo, tá comhartha níos ginearálta deartha anois. Bhí an comhartha bóthair a bunaíodh roimhe seo le haghaidh criosanna astaíochtaí nialasacha do-oibrithe go praiticiúil agus go dlíthiúil le haghaidh catagóirí feithiclí seachas na feithiclí tráchtála agus na leoraithe a léirítear air.
- Cúis eile leis na comharthaí (forlíontacha) a oiriúnú is ea an fhíric go mbeadh na comharthaí (forlíontacha) éagsúla ag teacht salach ar a chéile maidir le feithiclí tráchtála dá mbunófaí crios astaíochtaí nialasacha d'fheithiclí tráchtála agus leoraithe leis na seanchomharthaí agus crios comhshaoil do ghluaisteáin phaisinéirí díosail. Trí na comharthaí a oiriúnú, is féidir crios astaíochtaí nialasacha d'fheithiclí tráchtála agus do leoraithe agus crios comhshaoil do ghluaisteáin phaisinéirí díosail a bhunú.
- Ar deireadh, dá mbeadh dhá phríomhchomhartha ann in éineacht le comharthaí forlíontacha éagsúla, bheadh comharthaíocht chasta agus easpa soiléireachta ann don úsáideoir bóthair.

Úsáidfear an comhartha bóthair nua le haghaidh gach crios a bhaineann le hastaíochtaí a áirítear san RVV 1990. Fágann sé sin gur féidir crios comhshaoil agus crios astaíochtaí nialasacha araon a chur in iúl trí bhíthin na gcomharthaí forlíontacha gaolmhara. Beidh an comhartha bóthair slán i bhfad na haimsire ionas go mbeifear in ann, gan an príomhchomhartha a athrú, crios astaíochtaí nialasacha a bhunú le haghaidh catagóirí eile feithiclí chomh maith¹⁹. Leis an bhForaithne seo, is féidir tacsaithe a chur leis an gcóras rochtana ar chrios astaíochta nialasaí.

Ina theannta sin, leis an leasú seo déantar an crios comhshaoil le haghaidh gluaisteán paisinéirí díosail a dhíchúpláil ó fheithiclí tráchtála, rud a fhágann gur féidir crios comhshaoil ar leith a choinneáil ar bun le haghaidh gluaisteán paisinéirí nó crios a bhunú in éineacht le crios astaíochtaí nialasacha le haghaidh feithiclí tráchtála agus leoraithe.

Forbairtí uathrialacha

Cé is moite de thacsaithe, ní dhéanann an comhartha bóthair nua difear do na córais rochtana atá ann cheana ná do na comhaontuithe a bhaineann leo²⁰. Faoi 2025, beidh roinnt comharthaí forlíontacha dulta in éag cheana féin²¹. Anois go dtiocfaidh an Foraithne seo i bhfeidhm tar éis an dáta sin, ní gá na comharthaí sin a chur in ionad comharthaí forlíontacha nua. Is iad seo na comharthaí forlíontacha C22a1, C22a4, C22a6 agus C22a8.

¹⁸ Foraithne an 29 Deireadh Fómhair 2019 lena leasaítear an Rialachán maidir le Rialacha Tráchtála agus Comharthaí Tráchtála 1990, an Foraithne maidir le Forálacha Riaracháin maidir le Trácht ar Bhóithre agus an Rialachán maidir le hUimhir Chlárúcháin i ndáil le comhchuibhiú criosanna comhshaoil (Bulletin of Acts and Decrees 2019, 398).

¹⁹ Ní féidir crios astaíochtaí nialasacha a bhunú le haghaidh catagóirí nua feithiclí ach amháin tar éis leasú a dhéanamh ar an téacs agus ar an tuairisc ar chomharthaí bóthair in RVV 1990. Leis an dearadh nua sin a sheasfaidh an aimsir, laghdaítear an t-ualach riaracháin agus na costais bhordasacha araon i gcomparáid leis an gcóras atá ann faoi láthair. Leis an bhForaithne seo, is féidir crios astaíochtaí nialasacha a thabhairt isteach le haghaidh tacsaithe.

²⁰ Foraithne an 29 Meitheamh 2023 lena leasaítear an Rialachán maidir le Rialacha Tráchtála agus Comharthaí Tráchtála 1990 i ndáil leis na coinníollacha sealadacha agus na forálacha idirthréimhseacha le haghaidh criosanna astaíochtaí nialasacha (Foraithne Shealadach maidir le Criosanna Astaíochtaí Nialasacha) (Feasachán Gníomhartha agus Foraitheanta 2023, 241).

²¹ Féach Airteagal 86d(2) (sean) agus (3) (sean) de RVV 1990.

3.2 Breac-chuntas

Is éard atá sa chomhartha bóthair nua príomhchomhartha atá ina athrú ar chomhartha toirmisc atá ann cheana (C6: dúnta do mhótarfeithiclí ar a bhfuil níos mó ná dhá roth). Tagann sé seo in ionad na gcomharthaí bóthair atá ann cheana le haghaidh criosanna comhshaoil agus criosanna astaíochtaí nialasacha le comhartha bóthair aonair ina bhfuil dearbhú dúnta d'fheithiclí mar gheall ar riachtanais astaíochtaí. Is comhartha toirmisc é seo le híomhá de charr agus plumaí deataigh. Mar atá sa chóras criosanna comhshaoil agus criosanna astaíochtaí nialasacha atá ann faoi láthair, comhcheanglaítear an comhartha bóthair sin i gcónaí le comhartha forlíontach amháin nó níos mó lena léirítear teaglamaí de chatagóirí feithiclí, d'aicmí astaíochtaí agus de bhreoslaí. Léirítear leis na comharthaí forlíontacha cé na catagóirí feithiclí a bhfuil feidhm ag an aicme astaíochtaí maidir leo (córas rochtana).

Comhartha bóthair nua agus comharthaí forlíontacha ailínithe níos fearr le BABW agus RVV 1990.

Is fearr an comhartha bóthair nua agus na comharthaí forlíontacha gaolmhara ná na comharthaí a bhí ann roimhe seo do chriosanna comhshaoil i gcomhréir leis na rialacha atá ann cheana maidir le comharthaí agus comharthaí forlíontacha sa BABW (Airteagal 8(2)(b)) agus sa RVV 1990 (Airteagal 67(1)(b)).

Léirítear leis na comharthaí forlíontacha cé na feithiclí a bhfuil feidhm ag an dearbhú dúnta maidir leo. Tá sé seo i gcodarsnacht leis na comharthaí roimhe seo a léirigh cé na feithiclí a bhí ceadaithe. Sa chóras nua, léiríonn na comharthaí forlíontacha i gcónaí na feithiclí agus na coinníollacha (cé acu aicme astaíochtaí) faoina bhfuil feidhm ag an dearbhú dúnta. Tá dathanna na n-aicmí astaíochtaí a léirítear ar na comharthaí forlíontacha i gcomhréir leis an gcóras atá ann cheana sa RVV 1990.

Leis an bhForaithne seo, bainfear an chomharthaíocht atá ann cheana arna bunú le haghaidh na gcriosanna astaíochtaí nialasacha agus na gcriosanna comhshaoil ina bhfuil comharthaí forlíontacha gaolmhara ón 1 Eanáir 2026, agus beidh feidhm ag an gcomhartha bóthair nua agus comharthaí forlíontacha gaolmhara mar a leagtar amach in Iarscríbhinn 1 a ghabhann le hAirteagal I, Cuid E, mír 2 den Fhóraithne seo.

Tiocfaidh an Foraithne seo i bhfeidhm an 1 Eanáir 2026. Tá an chomharthaíocht faoi réir beart idirthréimhseach sealadach 6 mhí do bhardais a bhfuil crios comhshaoil ann cheana féin. Ní mór do bhardais a bhfuil crios comhshaoil acu cheana féin le haghaidh feithiclí tráchtála agus leoraithe an 1 Eanáir 2026 na comharthaí (forlíontacha) nua a bheith suiteáilte acu agus, más gá, Foraithne Tráchtála nua a bheith glactha acu, faoin 1 Iúil 2026. Ar an mbealach seo, tá go leor ama ag bardais na comharthaí cearta a chur gan comharthaí difriúla leis an mbrí chéanna a bheith ar na sráideanna ar feadh tréimhse fada.

3.3 Tionchar

Réitíonn tabhairt isteach an chomhartha bóthair nua agus na gcomharthaí forlíontacha gaolmhara do chriosanna comhshaoil agus do chriosanna astaíochtaí nialasacha trí fhadhbanna. Ar an gcéad dul síos, beidh sé indéanta, ar deireadh thiar, catagóirí nua feithiclí, ag tosú le tacsaithe, a chur le comharthaíocht na gcriosanna astaíochtaí nialasacha. Ina theannta sin, beifear in ann crios comhshaoil a thabhairt isteach go heisiach do ghluaisteáin paisinéirí díosail i limistéir ina bhfuil feithiclí tráchtála faoi réir crios astaíochtaí nialasacha. Ar deireadh, déanfar mearbhall de chomharthaí bóthair le comharthaí forlíontacha a chosc. I gcás crios comhshaoil agus crios astaíochtaí nialasacha, is leor comhartha a bhfuil comhartha(i) forlíontach air.

3.4 Cur chun feidhme, maoirseacht agus forfheidhmiú

Beidh feidhm ag an gcomhartha bóthair nua agus ag na comharthaí forlíontacha gaolmhara ón 1 Eanáir 2026. Ón uair a fhoilseofar an Fhoraithne, seolfar feachtais faisnéise chun feasacht ar an gcomharthaíocht nua a mhéadú. Cuirfear úinéirí feithiclí ar an eolas ar na suíomhanna gréasáin náisiúnta le haghaidh criosanna comhshaoil agus criosanna astaíochtaí nialasacha (www.milieuzones.nl agus www.opwegnaarzes.nl) faoi na criosanna comhshaoil agus na criosanna astaíochtaí nialasacha arna mbunú ag bardais, faoi na rialacha is infheidhme agus faoin gcomharthaíocht ghaolmhar. Tabharfaidh na suíomhanna gréasáin sin forbhreathnú freisin ar na criosanna comhshaoil agus astaíochtaí nialasacha agus ar an gcomhcheangal den phríomhchomhartha nua leis na comharthaí forlíontacha nua.

Ní ón rialtas náisiúnta amháin a thiocfaidh an chumarsáid. Déanfaidh bardais aonair agus comhlachais tionscail a dtoghlaigh féin a rannpháirtíú i gcomharthaíocht nua na gcriosanna comhshaoil agus na gcriosanna astaíochtaí nialasacha agus cuirfidh siad ar an eolas iad faoi sin.

3.5 Tionchar airgeadais

Féadfaidh bardais a roghnaíonn crios comhshaoil nó crios astaíochtaí nialasacha a thabhairt isteach meastachán a dhéanamh ar an tionchar airgeadais agus ar an ualach riaracháin a bheidh orthu mar thoradh ar an athrú sin. Braitheann méid an tionchair sin ar an bpróiseas cinnteoireachta nithiúil, ach meastar go bhfuil sé teoranta faoi láthair, ós rud é go mbeadh ar bhordais ar mian leo crios astaíochtaí nialasacha a thabhairt isteach ó 2025 ar aghaidh infheistíocht a dhéanamh in ionad an chomhartha don chrios astaíochtaí nialasacha agus é a shuiteáil. Ní mór do bhordais nach gcoinníonn ach crios comhshaoil ar bun comharthaíocht nua a thabhairt isteach freisin. Ós rud é go bhfuil go leor acu ag géarú riachtanais rochtana ag an am sin ar aon nós, tá comharthaíocht nua mar chuid den phleanáil cheana féin.

4. Plé, comhairle, comhairliúchán, grinnscrúdú tosaigh agus fógra

Sa tréimhse roimh an bhForaithne seo, pléadh an chomharthaíocht le bardais, leis an tSeirbhís Náisiúnta Comharthaíochta (NBd), leis an Aireacht Dlí agus Cirt agus Slándála, le Lár-Oifig Próiseála na Seirbhíse Ionchúisimh Phoiblí (CVOM) agus le Rijkswaterstaat.

Breithníodh freisin forbairtí Eorpacha maidir le comharthaíocht a chomhchuíbhiú le haghaidh limistéar ina bhfuil rochtain theoranta ar thrácht. Áirítear leis seo comhairle maidir le húsáid príomhchomhartha ina bhfuil carr *en face* le gáis sceite (mar a thaispeántar sa phríomhchomhartha reatha) agus faoi bhun na bhfeithiclí lena mbaineann an príomhchomhartha (mar a thaispeántar sa chóras reatha). Tá an córas seo á fhorbairt faoi láthair agus níl sé bunaithe go cinntitheach go fóill. Tá tabhairt isteach chriosanna astaíochtaí nialasacha na hÍsiltíre chun tosaigh ar fhorbairt rialachán Eorpach agus idirnáisiúnta. Tá an príomhchomhartha nua cosúil leis an gceann a úsáidtear i bhFlóndras le haghaidh crios astaíochtaí ísle.

Ina theannta sin, rinneadh meastóireacht ar éifeachtacht agus sothuigtheacht an phríomhchomhartha agus na gcomharthaí forlíontacha éagsúla trí shuirbhé úsáideoirí, ina raibh na rannpháirtithe ionadaíoch ar dhaonra iomlán na n-úsáideoirí bóithre ar mhótarbhealaí na hÍsiltíre. Taispeánann na torthaí go bhfuil baint láidir ag an bpríomhchomhartha le truailliú, áit a bhfuil sé soiléir go gceadaítear feithiclí nach bhfuil chomh truaillitheach agus feithiclí le breosla glan (leictreach agus hidrigin) tiomáint isteach beag beann ar an gcineál comhartha fhorlíontaigh. Tá comharthaí ann freisin nach féidir le freagróirí an córas '3 agus faoina bhun' nó '4 agus os a chionn' a léirmhíniú i gceart i ndáil leis an aicme feithicle ina bhfuil siad ag tiomáint (an bhfuil aicme 3 os cionn nó faoi bhun aicme 4 agus/nó an bhfuil aicme 3 nó aicme 4 níos glaine nó níos truaillithe?). Chun an baol débhríochta a laghdú, cinneadh na haicmí astaíochtaí a bhfuil

feidhm ag an gcrios comhshaoil maidir leo a thaispeáint go sainráite ar na comharthaí forlíontacha nua. Déantar é sin chun cosc a chur ar úsáideoirí bóithre botúin a dhéanamh maidir leis an loighic a bhaineann le cé na haicmí astaíochtaí atá níos airde nó níos ísle agus cé na haicmí astaíochtaí atá níos glaine nó níos truailithe.

Is é conclúid an tsuirbhé ar úsáideoirí go bhféadfadh úsáideoirí bóithre níos lú botún a dhéanamh leis na modhnuithe atá beartaithe ar an gcomhartha agus le feachtas faisnéise leordhóthanach, agus go méadófar sothuigteacht agus soiléireacht na comharthaíochta nua.

4.1 Tástáil FBM

An 31 Eanáir 2023, mar chuid den tástáil FBM, tionóladh plé le sé FBM maidir leis an rún criosanna astaíochta nialasaí a thabhairt isteach do thacsaithe. Tá na FBManna gníomhach sa mhargadh tacsáí do thomhaltóirí agus in iompar spriocghrúpa, i gcodanna éagsúla den Ísiltír. Tá na rannpháirtithe sa phlé painéil dearfach faoin bhForaithne. Tacaíonn siad leis na bunuaillmhianta inbhuanaitheachta agus tá siad den tuairim go bhfuil na pleananna indéanta, ach tá roinnt ábhar imní acu.

Ar an gcéad dul síos, díolmhófar tacsaithe do chathaoireacha rothaí agus tacsaithe d'iompar othar éiritheach, agus déanfar athbhreithniú ar dhul in éag na díolúine sin in 2030 in am chun a chinneadh an mbeidh tacsaithe leordhóthanacha do chathaoireacha rothaí atá inacmhainne agus saor ó astaíochtaí ar fáil. Déanfar athbhreithniú air sin in 2028, féach Roinn 2.3.

Is é an dara hábhar imní do na rannpháirtithe ná go gcaithfidh bonneagar luchtaithe leordhóthanach a bheith ann, lena n-áirítear stáisiúin luchtaithe thapa, b'fhéidir go háirithe do thacsaithe. Éascaíonn bardais infhaighteacht bonneagair luchtaithe leordhóthanaigh agus comhordaíonn siad é sin leis an oibreoir líonra agus le páirtithe ábhartha sa mhargadh, mar a leagtar síos freisin i gCreat an Chomhaontaithe. Comhoibríonn an rialtas láir leis na páirtithe seo freisin laistigh den Chlár Oibre Náisiúnta um Bonneagar Muirir (NAL) mar a thugtar air. Cuirtear riachtanais mhuirearaithe tacsaithe san áireamh san fhardal a dhéantar den bhonneagar muirearaithe is gá sa chomhthéacs sin. Tá sé d'aidhm ag NAL a áirithiú go mbeidh forbairt an bhonneagair luchtaithe san Ísiltír ag teacht le fás gach cineál iompair leictirigh, agus é mar phríomhspríoc aige roghanna luchtaithe leordhóthanacha a sholáthar. Sa chomhaontú comhair NAL, rinneadh socruithe nithiúla idir an rialtas láir agus na réigiúin maidir leis sin²².

Tá sé tábhachtach do FBManna go dtugtar aird ar leith ar iompar spriocghrúpa. Dar leo, feidhmíonn sé seo mar chineál iompair phoiblí do dhaoine nach féidir leo iompar poiblí rialta a úsáid. Níor cheart go mbeadh tiomáint saor ó astaíochtaí ar chostas na seirbhíse a chuirtear ar fáil do na daoine seo, mar shampla, toisc go mbeadh muirear ag teastáil le linn turais. Tá sé tábhachtach go dtabharfaidh cliaint in iompar an spriocghrúpa (bardais den chuid is mó) aird air sin. Faoi chuimsiú an Chúnaínt agus an Chomhaontaithe Riaracháin maidir le hIompar Spriocghrúpa Astaíochtaí Nialasacha, tugann an rialtas láir spreagadh agus cúnamh do chliaint in iompar spriocghrúpa maidir le hiompar saor ó astaíochtaí a sholáthar²³.

Sa phlé painéil FBM, pléadh freisin, chun an t-ualach riaracháin ar FBManna a laghdú, go bhfuil sé tábhachtach go mbeadh deasc amháin ann inar féidir iarratas a dhéanamh ar dhíolúintí, agus go gcuirfeadh gach bardas ag a bhfuil crios astaíochtaí nialasacha do

²² Páipéir Pharlaiminteacha II 2021-22, 31305, Uimh 351 www.agendalaadinfrastructuur.nl.

²³ <https://www.crow.nl/crow-doelgroepenvervoer/zero-emissie-doelgroepenvervoer>.

thacsaithe an beartas díolúine céanna i bhfeidhm. Chuir na rannpháirtithe in iúl go bhfuil tacsaithe ann a oibríonn ar fud na tíre, agus gur cheart, dá bhrí sin, go bhféadfaí díolúine a fháil do gach crios astaíochtaí nialasacha atá bailí ar feadh tréimhse níos faide. Cuirfear an t-ionchur sin ó FBManna san áireamh i bhforbairt an bheartais díolúine.

4.2 Comhairliúchán Idirlín

Rinneadh comhairliúchán idirlín maidir leis an dréachtfhóraithe ón 18 Lúnasa go dtí an 15 Meán Fómhair 2023. Fuarthas 15 freagra san iomlán. D'fhreagair ceathrar daoine, seacht gcuideachta nó ionadaí cuideachtaí, agus ceithre bardas. Cé go bhfuil na freagraí dearfacha go ginearálta maidir leis an bhféidearthacht atá ag bardais crios astaíochtaí nialasacha a bhunú do thacsaithe, tugann na páirtithe aird ar roinnt pointí.

Léirítear i dtrí fhreagra go bhfuil feidhm ag na ceanglais rochtana, mar a mhínítear i Roinn 2.2.4, maidir le gach crios astaíochtaí nialasacha le haghaidh tacsaithe gan beann ar an tráth a bhunaíonn bardas an crios. De réir brateagraíochta amháin, ciallaíonn sé sin go bhféadfar oibreoirí a chur ar an eolas go gairid roimh thabhairt isteach crios nach gceadaítear dá dtacsaí oibriú laistigh den chrios. Iarrann bardas amháin go mbeadh riachtanais rochtana limistéir ag brath ar am a bunaíodh í. Níor roghnaíodh an rogha eile seo. Le ceanglais aonfhoirmeacha rochtana le haghaidh na gcriosanna astaíochta nialasaí uile, cuirtear cosc ar oibreoirí aghaidh a thabhairt ar chásanna éagsúla i gcriosanna astaíochta nialasaí éagsúla. Tá an córas idirthréimhseach aonfhoirmeach bunaithe ar an gcabhlach tacsaithe náisiúnta agus ar mheántréimhse dímheasa na dtacsaithe. Beidh ar bardais cumarsáid a dhéanamh leis an tionscal tacsaithe áitiúil agus dul i gcomhairle leis in am trátha más mian leo limistéar astaíochtaí nialasacha a bhunú. Más gá, féadfaidh bardas díolúintí breise a dheonú go sealadach.

Fiafraíonn bardas amháin cén fáth a sonraítear dáta an 1 Eanáir 2025 sna ceanglais rochtana.²⁴ Roghnaíodh é sin i gcomhairle le bardais, le hionadaithe ón earnáil tacsaithe agus le páirtithe ábhartha eile, agus tar éis staidéar a dhéanamh ar infhaighteacht agus ar chostas úinéireachta tacsaithe astaíochtaí nialasacha. Tá an dáta a roghnaíodh i gcomhthráth leis an am ónar féidir le bardais crios astaíochtaí nialasacha a bhunú le haghaidh tacsaithe, rud atá i gcomhthráth leis an am inar féidir crios astaíochtaí nialasacha a bhunú le haghaidh feithiclí tráchtála agus leoraithe.

Fiafraíonn duine príobháideach amháin cén fáth nár roghnaíodh beartais níos ginearálta. Roghnaigh an rialtas lárnach iompar tráchtála a dhéanamh níos glaise i gcathracha ar dtús, toisc gurb é seo an ceann is éifeachtaí agus is costéifeachtaí. Leagann dhá chuideachta (ionadaithe) tacsaithe béim ar thábhacht bonneagar luchtaithe (tapa) leordhóthanach agus rátaí muirearaithe margadhbhunaithe. Ba mhaith le ceann amháin acu 'beartas díolúine leathan' a fheiceáil, agus thug bardas amháin dhá bharúil faoin mbeartas díolúine freisin. Tá an beartas díolúine á fhoirmlíú in éineacht leis na bardais agus i gcomhairle leis an tionscal.

Go ginearálta, ní chaitear amhras ar an gcóras don chomhartha atá beartaithe, ach iarrtar soiléiriú breise. Ina theannta sin, rinne roinnt páirtithe moltaí chun an fhocláíocht agus an comhartha bóthair a bheachtú le comharthaí forlíontacha gaolmhara agus chun na nótaí míniúcháin a shoiléiriú. Glacadh le cuid mhór de na moltaí sin.

Maidir leis an gcóras dathanna a úsáid agus aicmí astaíochtaí a thaispeáint ar an gcomhartha bóthair agus ar na comharthaí forlíontacha gaolmhara, chuir duine príobháideach freagra sonrach isteach. Cuireadh an moladh sin san áireamh mar bhreithniú níos luaithe i gcéim an ullmhúcháin. Rinneadh an rogha dheireanach don chóras ar bhonn breithiúnas saineolach ó pháirtithe amhail an tSeirbhís Náisiúnta Comharthaíochta, bardais agus na póilíní, agus an tástáil úsáideora. Léirigh an tástáil úsáideora go bhfuil sé níos éasca an comhartha forlíontach a léirmhíniú má thaispeántar gach aicme astaíochtaí nach bhfuil rochtain acu. Cinneadh freisin na dathanna a sannadh cheana d'aicmí astaíochtaí sa RVV 1990 agus a taifeadadh ar chomharthaí forlíontacha atá ann cheana a úsáid. Rinneadh an rogha córas na gcomharthaí forlíontacha a athrú ó

²⁴ Ar dtús, ba é an plean criosanna astaíochtaí nialasacha a chumasú do thacsaithe amhail ón 1 Eanáir 2025. Idir an dá linn, cuireadh an dáta sin siar go dtí an 1 Eanáir 2026.

‘ceadaithe’ go ‘toirmiscithe’ i gcomhréir leis an gcóras atá ann cheana i RVV 1990. Ní thaispeánann sé seo na haicmí astaíochtaí a bhfuil rochtain acu.

Fuarthas freagraí criticiúla freisin maidir le líon na gcomharthaí in éineacht leis an gcomhartha bóthair do na criosanna comhshaoil. Mar sin féin, tagann an comhartha bóthair atá beartaithe agus na comharthaí forlíontacha gaolmhara go beacht in ionad na gcomharthaí bóthair do chriosanna astaíochtaí nialasacha don lóistíocht uirbeach (C22c) agus do chriosanna comhshaoil (C22a) chun líon iomarcach comharthaí bóthair a chosc.

Ní thiocfaidh athrú ar an bhfreagairt ó ghrúpa sainleasa maidir le hinnealra soghluaiste agus tarracóirí a áireamh go sainráite mar chatagóirí ceadaithe feithiclí ar na comharthaí forlíontacha, ós rud é nach bhfuil innealra soghluaiste ná tarracóirí faoi réir an chórais creasa astaíochtaí nialasacha. Ní hamhlaidh a bheidh i láthair na huaire ach oiread, agus sin an fáth nár cuireadh isteach iad.

Iarrann bardas amháin solúbthacht maidir leis na comharthaí forlíontacha. Chun é a dhéanamh chomh comhsheasmhach agus is féidir d’úsáideoirí bóithre, is gá go mbeadh na comharthaí forlíontacha do chriosanna comhshaoil agus criosanna astuithe nialais mar an gcéanna i ngach áit.

Mar thoradh ar na freagairtí ó bhardais chun criosanna ama fuinneoige, criosanna coisithe agus criosanna astaíochtaí nialasacha a chur le chéile in aon chomhartha bóthair amháin, bhí plé ann leis na bardais lena mbaineann. Ní féidir an fhadhb a bhaineann le comharthaí a chomhcheangal le haghaidh criosanna astaíochtaí nialasacha agus cineálacha eile limistéar a réiteach trí na príomhchomharthaí nó na comharthaí forlíontacha do na criosanna astaíochtaí nialasacha a oiriúnú. Léiríonn an comhartha forlíontach na feithiclí lena mbaineann an príomhchomhartha. Dá gcuirfí teorainn le ham an chomhartha fhorlíontaigh, ní bheadh feidhm ag an bpríomhchomhartha lasmuigh de na hamanna sin. Féadfaidh bardais, áfach, achar ama a bhunú laistigh de chrios astaíochta nialasáí.

Na freagairtí ar na criosanna astaíochtaí nialasacha le haghaidh lóistíocht uirbeach agus díolúintí a d’fhéadfadh a bheith ann le haghaidh catagóirí áirithe feithiclí, ní thagann siad faoi raon feidhme na Foraithe seo agus ní bhíonn athruithe ar an gcomhartha bóthair mar thoradh orthu.

4.3 Tástáil ATR (Bord Comhairleach um Ualach Rialála)

An 14 Meán Fómhair 2023, d’eisigh an Coláiste Comhairleach tuairim rialála maidir leis an dréachtchinneadh. Molann an Bord go gcuirfí an Fhoraithe faoi bhráid tar éis roinnt pointí comhairle a chur san áireamh.

Ar an gcéad dul síos, molann an Bord a áirithiú go n-éascóidh bardais a bhunaíonn crios astaíochtaí nialasacha do thacsaithe bonneagar luchtaithe leordhóthanach agus acmhainn eangaí. Sonraítear i gCreat an Chomhaontaithe go n-éascaíonn bardais infhaighteacht bonneagair luchtaithe leordhóthanaigh agus go dtéann siad i gcomhairle le hoibreoirí áitiúla tacsáí chun a chinneadh an gcomhlíontar na réamhchoinníollacha le haghaidh limistéar astaíochtaí nialasacha (lena n-áirítear bonneagar luchtaithe leordhóthanach). Agus an Fhoraithe Tráchtá á déanamh trína mbunaíonn bardais crios astaíochtaí nialasacha le haghaidh tacsaithe ina dhiaidh sin, seiceálann siad freisin an bhfuil na réamhchoinníollacha go léir comhlíonta. Is féidir agóidí agus achomhairc a dhéanamh i gcoinne Foraithe Tráchtá. Mínítear i Roinn 4.1 an méid atá á dhéanamh ag an rialtas láir agus ag na bardais chun bonneagar luchtaithe leordhóthanach agus acmhainneacht eangaí a áirithiú.

Ar an dara dul síos, molann an Bord réimeas rochtana aonfhoirmeach aonair (lena n-áirítear díolúintí) a eagrú in éineacht le bardais. Leagtar amach an chaoi a ndéantar é sin in Ranna 2.2.4 agus 2.4.

Molann an Bord freisin aghaidh a thabhairt ar na forálacha airgeadais agus cánach d’oibreoirí tacsáí agus ar chomhaontuithe le bardais maidir leis an gcumarsáid ina leith.

sin. Is féidir le hoibreoirí an scéim Liúntais Infheistíochta Comhshaoil (MIA) a úsáid chun infheistíochtaí atá éifeachtúil ó thaobh cánach de a dhéanamh i sócmhainní gnó atá neamhdhíobhálach don chomhshaol. In 2024, d'fhéadfaí MIA a úsáid chun tacsáí leictreach nó tacsáí faoi thiomáint hidrigine ina bhfuil naoi suíochán a cheannach nó chun iompar cathaoireacha rothaí. Gach bliain, déantar na sócmhainní gnó atá incháilithe do MIA a athshainiú. Braitheann sé sin, i measc nithe eile, ar na costais bhreise a bhaineann le sócmhainn ghnó atá neamhdhíobhálach don chomhshaol. Is féidir tuilleadh eolais a fháil ag www.rvo.nl/miavamil. Féadfaidh bardais saoráidí airgeadais breise a thairiscint d'oibreoirí agus déanfaidh siad cumarsáid dá réir sin.

Ar deireadh, molann an Bord na costais (rialála) do chuideachtaí a chomhlánú. Má chinneann bardais crios astaíochtaí nialasacha a bhunú le haghaidh tacsaithe, soiléireoidh siad an tionchar ar oibreoirí san Fhoraithe um Thrácht agus meáfaidh siad é sin i gcoinne leasanna eile, féach tuilleadh Roinn 2.6.

4.4 Réamh-ghrinnschrúdú

An 1 Nollaig 2023, cuireadh an dréacht-Fhoraithe faoi bhráid an tSeanaid agus Teach Ionadaithe na Stát Ginearálta le haghaidh réamhghrinnschrúdaithe ar bhonn Airteagal 2b den Ghnímh um Thrácht ar Bhóithre. An 11 Meán Fómhair 2024, d'iarr Teach na nIonadaithe a mhéid atá an dréacht-Fhoraithe ag teacht leis na rúin bheartais. Freagraíodh an cheist sin an 8 Deireadh Fómhair 2024. Cuireadh an freagra sin ar chlár oibre dhíospóireachta an Choiste maidir le hIompar Inbhuanaithe an 17 Deireadh Fómhair 2024. Ní raibh freagraí breise mar thoradh ar an bhfreagra.

4.5 Fógra [XX]

Cuireadh an dréacht den Fhoraithe seo faoi bhráid an Choimisiúin Eorpaigh an [XX] (uimhir fógra XX), faoi Airteagal 5(1) de Threoir (AE) 2015/1535 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 9 Meán Fómhair 2015 lena leagtar síos nós imeachta chun faisnéis a sholáthar i réimse na rialachán teicniúil agus na rialacha maidir le seirbhísí na Sochaí Faisnéise (IOAE 2015, L 241).

De bhun Airteagal 6(1) den Treoir thuasluaite, breathnaíodh tréimhse neamhghníomhaíochta 3 mhí ina dhiaidh sin, ar tháinig deireadh léi dá bhrí sin an [XX].

II. Nótaí Míniúcháin de réir Airteagal

Airteagal I (RVV 1990)

Cuid A (Airteagal 86d de RVV 1990)

Fochuid 1 agus 4

Cuireadh comhartha bóthair nua lena léirítear crios comhshaoil agus/nó crios astaíochtaí nialasacha le teaghlaim alfa-uimhriúil nua in ionad an chomhartha a bhí ann roimhe seo le haghaidh crios comhshaoil agus an chomhartha le haghaidh crios astaíochtaí nialasacha. Leis na comharthaí forlíontacha a liostaítear in Iarscríbhinn 1, cinntear an chatagóir feithicle agus an cineál crios a bhfuil feidhm acu. Is féidir meascán de chrios comhshaoil agus crios astaíochtaí nialasacha a bheith ann. Is féidir crios comhshaoil, i limistéar ina bhfuil crios astaíochtaí nialasacha, a bhunú anois do ghluaisteáin paisinéirí díosail amháin. I limistéar den sórt sin, tá feidhm ag crios astaíochtaí nialasacha maidir le feithiclí tráchtála agus tá feidhm ag crios comhshaoil maidir le gluaisteáin phaisinéirí díosail. I ngach cás, cuirtear an comhartha bóthair C22e le chéile le comhartha(i) forlíontach amháin nó níos mó (C22e1 go C22e10).

Fochuid 1

Cuirtear an téarma Ollainnise 'bussen' in ionad 'autobussen'. Bhí 'Autobussen' i gceist i gcónaí agus sainmhínítear iad freisin in Airteagal 1 de RVV 1990. Luafar iad freisin sa tuairisc ar na comharthaí forlíontacha.

Fochuid 2

Le teacht i bhfeidhm na Foraithe seo an 1 Eanáir 2026, ceadófar do mhíreanna 2 agus 3 d'Airteagal 86d a bhí ann roimhe seo dul in éag agus déanfar na míreanna eile a athuimhriú. Go deimhin, Foraithe an 29 Deireadh Fómhair 2019²⁵ luadh cheana go scoirfeadh míreanna bunaidh 2 agus 3 d'fheidhm a bheith acu tar éis an 1 Eanáir 2022 agus an 1 Eanáir 2025, faoi seach.

Fochuid 3

Léirítear sa chuid seo den Airteagal cén comhartha(i) forlíontach is féidir a chur. Ní féidir comhcheangail le comharthaí forlíontacha eile a dhéanamh le haghaidh criosanna comhshaoil agus criosanna astaíochta nialasaí. Tá brí nua leis na comharthaí forlíontacha C22e2, C22e4, agus C22e5. Cuirtear na comharthaí forlíontacha eile (C22e1 agus C22e6 go C22e10) in ionad comharthaí forlíontacha atá ann cheana leis an mbrí chéanna.

Léirítear le C22e2 gur féidir tacsaithe a chur leis freisin mar chatagóir feithicle a bhfuil feidhm ag an gcrios astaíochtaí nialasacha maidir léi.

Leis na comharthaí forlíontacha C22e4 agus C22e5, ceadaítear crios comhshaoil nach bhfuil feidhm aige ach amháin maidir le gluaisteáin phaisinéirí díosail. Mar thoradh air sin, i limistéar ina bhfuil crios astaíochtaí nialasacha le haghaidh feithiclí tráchtála, d'fhéadfadh crios comhshaoil le haghaidh gluaisteán paisinéirí díosail a bheith i bhfeidhm freisin.

Tagann na comharthaí forlíontacha nua eile in ionad na gcomharthaí forlíontacha atá ann cheana agus dá bhrí sin tá an bhrí chéanna acu leis an leagan níos luaithe de na comharthaí. Tagann an comhartha forlíontach C22e6 in ionad an tseanchomhartha C22a2, C22e7 in ionad an tseanchomhartha C22a3, C22e8 in ionad an tseanchomhartha C22a5, C22e9 in ionad an tseanchomhartha C22a7, agus ar deireadh, tagann an comhartha forlíontach C22e10 in ionad an tseanchomhartha C22a9.

Níl aon chomhartha forlíontach C22e3 ann fós. Níor úsáideadh an uimhir sin go fóill ionas gur féidir comhartha forlíontach nua a chur leis amach anseo le catagóir feithicle nua a bhfuil feidhm ag an gcrios astaíochtaí nialasacha maidir léi.

Cuid B (Airteagal 86e de RVV 1990)

Fochuid 1

Rialaítear leis an Airteagal seo na catagóirí feithiclí is féidir a áireamh i gcrios astaíochtaí nialasacha. Ní fhéadfaidh ach feithiclí tráchtála astaíochtaí nialasacha, leoraithe agus tacsaithe dul isteach i gcrios astaíochtaí nialasacha. Áirithítear leis an Airteagal gur féidir feidhm a bheith ag an gcomhartha bóthair nua C22e, a mbeidh feidhm aige freisin maidir le criosanna comhshaoil, maidir le criosanna astaíochtaí nialasacha. Le hoiriúnú an téacs agus an chomhartha bóthair nua leis an gcomhartha forlíontach, beifear in ann tacsaithe a chur le criosanna astaíochtaí nialasacha. Mar is amhlaidh i gcás criosanna comhshaoil, léirítear an córas rochtana le haghaidh crios astaíochtaí nialasacha le comhartha bóthair in éineacht le comhartha forlíontach. Leis an gcomhartha forlíontach, cuirtear in iúl go soiléir cén fheithicil a bhfuil feidhm ag an gcrios comhshaoil nó ag an gcrios astaíochtaí nialasacha maidir léi. Ní cheadaítear ach na comharthaí forlíontacha a áirítear anseo a úsáid i gcrios comhshaoil nó i gcrios astaíochtaí nialasacha. Dá bhrí sin, beidh crios astaíochtaí nialasacha le haghaidh tacsaithe ag gabháil i gcónaí le crios astaíochtaí nialasacha le haghaidh feithiclí tráchtála agus leoraithe. Féach freisin na Nótaí Míniúcháin faoi Chuid B, Fochodanna 1 agus 4.

Fochuid 2

²⁵ Foraithe an 29 Deireadh Fómhair 2019 lena leasaítear an Rialachán maidir le Rialacha Tráchtála agus Comharthaí Tráchtála 1990, an Fhoraithe maidir le Forálacha Riaracháin maidir le Trácht ar Bhóithre agus an Rialachán maidir le hUimhir Chláirúcháin i ndáil le comhchuibhiú criosanna comhshaoil (Bulletin of Acts and Decrees 2019, 398).

Léirítear leis na comharthaí forlíontacha C22e1 agus C22e2 an chatagóir feithicle a bhfuil feidhm ag an gcrios astaíochtaí nialasacha maidir léi. Níl aon chomhartha bóthair C22e3 ann go fóill, mar sin is féidir comhartha forlíontach nua le catagóir feithicle bhreise a chur leis an gcrios astaíochtaí nialasacha amach anseo. Tá an bhrí chéanna leis an gcomhartha forlíontach C22e1 agus atá leis an seanchomhartha forlíontach C22c1. Leis an gcomhartha forlíontach nua C22e2, bunaítear crios astaíochtaí nialasacha a bhfuil feidhm aige freisin maidir le tacsaithe.

Fochuid 3

Trí mhíreanna nua 8 agus 9 a chur leis, tá tréimhse idirthréimhseach ann do thacsaithe áirithe a cláraíodh cheana mar thacsaithe roimh an 1 Eanáir 2026 agus nach bhfuil saor ó astaíochtaí go fóill. Is tacsaithe iad sin ag a bhfuil aicme astaíochtaí 5 a choinníonn rochtain go dtí an 31 Nollaig 2026 agus tacsaithe ag a bhfuil aicme astaíochtaí 6 a choinníonn rochtain ar an gcrios astaíochtaí nialasacha tacsaithe go dtí an 31 Nollaig 2028. Áirithítear leis an díolúine gur féidir le tacsaithe atá cláraithe cheana féin leanúint de dhul isteach sa chrios astaíochtaí nialasacha go ceann cúpla bliain eile. Níl an díolúine beartaithe do thacsaithe a chláraítear tar éis theacht i bhfeidhm na féidearthachta criosanna astaíochtaí nialasacha a bhunú.

Cuid C

Ós rud é go bhfuil comhartha bóthair nua a bhfuil uimhir nua air á chur in ionad na gcomharthaí atá ann cheana le haghaidh crios comhshaoil agus crios astaíochtaí nialasacha, leasaíodh an tAirteagal seo.

Cuid D

Chun am a thabhairt don oibreoir bóithre na comharthaí bóthair a choigeartú, fanfaidh na comharthaí bóthair a bhí ann roimhe seo bailí go ceann 6 mhí eile. Roghnaíodh an tréimhse idirthréimhseach theoranta sin chun, ar thaobh amháin, gan bardais a thuille le comharthaí nua ach, ar an taobh eile, aonfhoirmeacht na gcomharthaí bóthair nua a thairiscint go tapa do shaoránaigh agus do ghnólachtaí.

Cuid E

Cuirtear comhartha bóthair nua (C22e) agus comharthaí forlíontacha gaolmhara in ionad na seanchomharthaí bóthair le haghaidh criosanna comhshaoil (C22a) agus criosanna astaíochtaí nialasacha (C22c). Léirítear deireadh chrios comhshaoil nó chrios astaíochtaí nialasacha leis an gcomhartha bóthair nua C22f.

Airteagal II (BABW)

Cuid A

(Airteagal 8(4) den BABW)

Cuirtear comhartha bóthair nua C22e in ionad na gcomharthaí bóthair C22a, le haghaidh criosanna comhshaoil, agus C22c, le haghaidh criosanna astaíochtaí nialasacha. Ní féidir an comhartha nua seo, cosúil le comharthaí C22a agus C22c roimhe seo, a chur ach le comhartha forlíontach amháin nó níos mó dá dtagraítear in Airteagail 86d agus 86e de RVV 1990. Ós rud é nach féidir comharthaí forlíontacha C22e4 agus C22e5 a chur ach amháin i gcomhar leis na comharthaí forlíontacha le haghaidh crios astaíochtaí nialasacha, ní féidir crios comhshaoil a bhunú do ghluaisteáin paisinéirí díosail ach amháin i gcás crios astaíochtaí nialasacha d'fheithiclí tráchtála agus do leoraithe nó do

thacsaithe. In éagmais crios astaíochtaí nialasacha, is féidir fós crios comhshaoil a bhunú le haghaidh gluaisteán paisinéirí díosail agus feithiclí tráchtála.

Cuid B

(Airteagal 9(1) den BABW)

Leis an leasú seo ar Airteagal 9(1) den BABW, beidh bardais in ann an focal ‘crios’ a chur os cionn chomhartha bóthair nua C22e, mar a bhí roimhe seo i gcás chomharthaí C22a agus C22c, agus, mar shampla, tásc maidir leis an limistéar atá i gceist.

Airteagal III

Tiocfaidh an Foraithe seo i bhfeidhm an 1 Eanáir 2026. Roghnaíodh an dáta sin i gcomhairle le bardais, le hionadaithe ón earnáil tacsaithe agus le páirtithe ábhartha eile, agus tar éis staidéar a dhéanamh ar infhaighteacht agus ar chostas úinéireachta tacsaithe astaíochtaí nialasacha. Luíonn an dáta theacht i bhfeidhm laistigh de chóras na ndátaí athraithe rialála socraithe. Cuirtear san áireamh leis an dáta sin an íostréimhse cur chun feidhme 3 mhí idir foilsiú agus teacht i bhfeidhm a bhfuil feidhm aige faoin gCód um Chaidreamh Idirriaracháin [Code Interbestuurlijke Verhoudingen] maidir le rialacháin a bhaineann go díreach le húdaráis áitiúla agus réigiúnacha. Aisghairfear Airteagal I(D) an 1 Iúil 2026; féach na Nótaí Míniúcháin maidir le hAirteagal I(D).

AN STÁTRÚNAÍ BONNEAGAIR AGUS BAINISTÍOCHTA UISCE,